

Arviointikertomuksen 2021 vastine

Perltk 06.09.2022 § 50
234/00.01.02/2022

Valmistelija

Perusturvajohtaja Tuula Kotimäki, 0400 393 009

Kunnanhallitus on pyytänyt perusturvalautakunnalta vastausta tarkastuslautakunnan tekemiin kysymyksiin 30.9.2022 mennessä.

Tarkastuslautakunta kysyy, onko kunnan Esperi Care Oy:lle ulkoistama palvelu saavuttanut sille asetetut toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet?

Toivakassa on käytössä palveluseteli sekä pitkä- että lyhytaikaiseen tehostettuun palveluasumiseen. Palvelusetelimallissa asiakas saa, paikkatilanteen niin salliessa, itse valita miltä palveluntuottajalta ostaa palvelunsa. Palveluseteli on yksi tapa järjestää palveluasumista. Sen rinnalla voidaan järjestää samoja palveluja myös muilla keinoilla.

Toivakan kunnan oman tehostetun palveluasumisen tuotannosta luopumisen taustalla on kunnanvaltuuston päätös 14.11.2016 § 72, että suunnitellusta palvelukeskuksen peruskorjauksesta luovutaan ja aletaan valmistella kokonaan uuden palvelukeskuksen rakentamista. Tilannearvion ja palvelukeskusrakentamisen rahoitusvaihtoehtojen selvityksen jälkeen kunnanvaltuusto on 20.2.2017 § 7 tehnyt päätöksen, ettei Toivakan kunta lähde rakentamaan itse vanhusten palvelukeskusta aikataulullisten ja taloudellisten riskien ollessa liian suuret.

Kunnanhallituksen esityksessä asian yhteenvedona kunnanvaltuustolle (06.02.2017 § 27) on esitetty seuraavasti:
Palvelukeskuksella keskeinen tarve on saada toimivat ja turvalliset tilat sekä asukkaille että henkilöstölle siten, että kunnan asema pysyy vakaana myös tulevaisuudessa. Kunnanvaltuusto on päättänyt sitoutua kuntastrategiassa vastuulliseen kuntatalouteen sekä siihen, että palvelut tuotetaan laadukkaasti, uusia toimintatapoja hyväksikäyttäen ja toimimattomista palveluista ja toimintamalleista ollaan valmiit luopumaan uuden tieltä. Kuntastrategiassa sitoudutaan myös siihen, että palveluita tuotetaan yhteistyössä kumppaneiden kanssa ja ennakkoluulottomiin kokeiluihin ollaan valmiita, mikäli asukkaan ja kesäasukkaan palvelukokemus oletettavasti parantuisi kokeilun myötä.

Kun kunta on päättänyt käyttää palveluseteliä jonkin palvelun järjestämistapana, sen tulee hyväksyä ne yksityiset palveluntuottajat, joiden palvelujen maksamiseen asiakas voi käyttää palveluseteliä. Kunnan on päätettävä palveluntuottajien hyväksymiskriteereistä ja pidettävä ajantasasta luetteloa hyväksytyistä palveluntuottajista hintoineen. Jotta tehostetun palveluasumisen tuottajat voivat ilmoittautua palvelun tuottajiksi, tehostetun palveluasumisen palvelusetelin sääntökirjan on oltava hyväksytty. Toivakan kunnassa on tällä hetkellä seitsemän (7) hyväksyttyä tehostetun palveluasumisen palvelusetelituottajaa.

Asiakas voi kieltäytyä hänelle myönnetystä palvelusetelistä, jolloin kunnan tulee ohjata hänet muilla tavoin järjestettävien palvelujen piiriin. Palvelusetelilain uudistuksen tarkoituksena on ollut lisätä kuntalaisten valinnanvapautta, parantaa kuntalaisten palvelujen saatavuutta sekä edistää julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyötä (HE 29/2009).

Kunnassa on sosiaalihuollon asumispalveluja järjestettäessä toimittava asiakaslähtöisesti, varmistuen iäkkäiden asiakkaiden tarpeisiin vastaaminen lainsäädännön edellyttämällä tavalla, palvelun järjestämistavasta riippumatta. Iäkkäille henkilöille tarkoitetut palvelut, mukaan lukien asumispalvelut, on toteutettava niin, että ne tukevat iäkkään henkilön hyvinvointia, terveyttä, toimintakykyä, itsenäistä suoriutumista ja osallisuutta sekä ennaltaehkäisevät muiden palvelujen tarvetta. Keskeisiä laadun osatekijöitä ovat riittävä ja ammattitaitoinen henkilöstö, osaava johtaminen ja asianmukaiset toimitilat. Asumispalveluissa henkilöstön määrän, koulutuksen ja tehtävärakenteen on vastattava palveluja saavien iäkkäiden henkilöiden määrää ja heidän toimintakykynsä edellyttämää palvelujen tarvetta kaikkina vuorokauden aikoina. Asumispalveluja toteutettaessa on huolehdittava siitä, että henkilön yksityisyyttä ja oikeutta osallistumiseen kunnioitetaan ja hän saa tarpeenmukaiset kuntoutus- ja terveydenhuollon palvelut.

Kunnalla palvelun järjestäjänä on lakisääteinen tehtävä seurata ja valvoa palvelutuotantoa. Valvonnan tehtävänä on varmistaa asiakkaiden perusoikeuksien toteutuminen, palvelujen laatu, lainmukaisuus, yhdenvertaisuus sekä potilas- ja asiakasturvallisuus. Omavalvonnalla varmistetaan, että toiminnassa toteutuvat lainsäädännön ja laatusuosituksen sekä palveluntuottajan itse omalle toiminnalleen asettamat vaatimukset. Omavalvonta perustuu riskien arviointiin, jossa toimintayksiköt arvioivat palvelujen ja palveluprosessien riskejä monipuolisesti asiakkaan näkökulmasta. Tarkoituksena on, että asiakkaan palveluissa esiintyvät epäkohdat ja palvelun onnistumisen kannalta epävarmat ja riskiä aiheuttavat tilanteet pystytään tunnistamaan, ehkäisemään ja korjaamaan riittävän aikaisessa vaiheessa. Omavalvonnan tavoitteena on, että henkilökunta arvioi koko ajan omaa toimintaansa, kuulee asiakkaita ja omaisia laatuun ja asiakasturvallisuuteen liittyvissä asioissa sekä ottaa asiakaspalautteen huomioon toiminnan kehittämisessä.

Kunnan tulee määrätä palvelusetelin arvo niin, että se on asiakkaan kannalta kohtuullinen. Kohtuullisuutta arvioitaessa on otettava huomioon kustannukset, jotka aiheutuvat kunnalle vastaavan palvelun tuottamisesta kunnan omana tuotantona tai hankkimisesta ostopalveluna sekä asiakkaan maksettavaksi jäävä arvioitu omavastuuosuus (Laki sosiaali- ja terveydenhuollon palvelusetelistä 569/2009 7 §). Asiakaskohtaiset tehostetun palveluasumisen kustannukset pitkäaikaisessa asumisessa perustuvat asiakkaan tuloihin ja omavastuuosuus asiakkaalle lain mukaan jätettävään vähimmäiskäyttövaraan (167 €/kk).

Toivakan kunnassa lyhytaikaisen tehostetun palveluasumisen palvelusetelin arvo on 120,23 €/vrk. Kunta on kuitenkin velvollinen suorittamaan palvelun tuottajalle enintään asiakkaan palvelusetelin ja palveluntuottajan välillä sovitun hinnan. Asiakkaan omavastuu on 36,20 €/vrk. Tällä hetkellä lyhytaikaisessa tehostetussa palveluasumisessa alhaisin vrk-hinta on 130,36 €/vrk ja korkein 165,61 €/vrk. Lain mukaan päätös pitkäaikaisesta palvelusta on tehtävä 3 kuukauden kuluessa. Lainsäädäntö varmistaa palvelumaksujen kohtuullisuuden asiakkaalle. Maksujen kunnalle kohtuulliseksi muodostumiseen vaikuttaa markkinamekanismin toimivuus (pysyvä hinnannousu kurissa kilpailun avulla). Hintaan kuitenkin vaikuttavat asiakkaiden valinnat, asiakas voi tehdä valinnan asumisyksikön sijainnin perusteella, eikä näin ollen valitse halvinta vaihtoehtoa.

Tehostetun palveluasumisen hyväksytyjen palvelusetelituottajien toiminnan seuraamisen ja valvonnan kautta voidaan todeta, että palvelu on

täyttänyt palvelutuotannolle esitetyt toiminnalliset lakisääteiset ja laatuvaatimukset. Yhteistyö palveluntuottajien kanssa on toiminut hyvin. Taloudellisia vaikutuksia suhteessa omaan tuotantoon vuoden 2021 kustannustasolla ei ole mahdollista arvioida, koska omaa tuotantoa ei ole. Vuosittaiset yritysten palvelumaksujen hinnankorotukset nostavat kokonaiskustannustasoa, joka voi johtaa lisääntyneeseen harkinnanvaraisten maksupäätösten tekoon.

Lyhytaikaisen palveluasumisen niin sanotuilla intervallijaksoilla on Toivakassa pyritty kotiuttamaan asiakkaita mahdollisimman aikaisessa vaiheessa vuodeosastoilta, saavuttaen hyviä tuloksia niin kuntoutumisen kuin kustannustenkin näkökulmasta. Lyhytaikaispaikkojen turvaamiseksi kunnanhallitus on 27.8.2018 § 174 hyväksynyt ostopalvelusopimuksen Esperin hoivakoti Soivakasta yhden lyhytaikaishuoneen hankinnasta kunnan käytettäväksi. Paikka on jatkuvasti käytössä keskimäärin 80 %:n käyttöasteella. Kustannukset muodostuvat käytön mukaisesti lyhytaikaisen tehostetun palveluasumisen palvelusetelihinnan mukaisesti.

Esittelijä	Perusturvajohtaja Tuula Kotimäki
Päätösehdotus	Perusturvalautakunta päättää esittää kunnanhallitukselle esitetyn vastineen tarkastuslautakunnan arviointikertomuksessa vuodelta 2021 esittämään kysymykseen.
Päätös	Hyväksyttiin yksimielisesti.